

Na osnovu Amandmana LXXXII tačka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske, člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 104/11 i 92/12), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 27. septembra 2021. godine, d o n i j e l o j e

ODLUKU

Utvrđuje se da Zakonom o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-586/21 i Odlukom o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21, koje je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 30. jula 2021. godine, nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske dostavila je 23. avgusta 2021. godine Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa (u daljem tekstu: Vijeće) akt broj: 03.1/I-390/21 od 23. avgusta 2021. godine kojim se, saglasno zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda, traži utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Odluci o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21 i Zakonu o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-586/21, koje je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 30. jula 2021. godine. Uz navedeni akt dostavljeni su predmetna odluka i zakon, Odluka o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj: 03.2.5-133/21 od 6. avgusta 2021. godine, sa obrazloženjem, te akt broj 03.2.5-133/21-1 od 9. avgusta 2021. godine, koji sadrži amandmane na osporeni zakon i odluku koje je podnio Klub delegata bošnjačkog naroda, sa obrazloženjem. U aktu predsjedavajuće Vijeća naroda se navodi da je Narodna skupština Republike Srpske na Dvadesetoj posebnoj sjednici održanoj 30. jula 2021. godine izglasala Odluku o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21 i Zakon o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-586/21, te su, saglasno Amandmanu LXXXII na Ustav Republike Srpske, ova odluka i zakon dostavljeni na razmatranje Vijeću naroda Republike Srpske. Klub delegata bošnjačkog naroda je pomenutim aktom odlučio da pokrene proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, jer smatra da je ovom odlukom i zakonom povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. S obzirom na to da Vijeće naroda Republike Srpske nije postiglo saglasnost svih klubova povodom osporenih akata, kao ni Zajednička komisija Narodne skupštine i Vijeća naroda, pitanje je proslijeđeno Ustavnom sudu Republike Srpske - Vijeću za zaštitu vitalnog interesa da odluči da li je Odlukom o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21 i Zakonom o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-586/21 povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. Uz navedeni akt predsjedavajuće Vijeća naroda od 23. avgusta 2021. godine, Sudu je dostavljen izvod iz stenograma sa Dvadesete posebne sjednice Narodne skupštine Republike Srpske održane 30. jula 2021. godine (dio koji se odnosi na predmetni zakon i odluku), izvod iz stenograma sa Trinaeste sjednice Vijeća naroda Republike Srpske održane 17. avgusta 2021. godine (dio koji se odnosi na pomenuti zakon i odluku), te izvod iz stenograma sa Sedme sjednice Zajedničke komisije Narodne skupštine Republike Srpske i Vijeća naroda Republike Srpske, održane 20. avgusta 2021. godine (dio koji se odnosi na usaglašavanje stavova povodom izglasanog zakona i

odluke).

Odlučujući o prihvatljivosti zahtjeva, Vijeće je na sjednici održanoj 30. avgusta 2021. godine donijelo Rješenje broj UV-1/21 kojim je utvrđeno da je prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-586/21 i Odluci o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21, koje je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 30. jula 2021. godine.

Saglasno članu 50. st. 2. i 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 114/12 i 29/13), Vijeće je 23. juna 2020. godine Klubu delegata srpskog naroda i Klubu delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, kao i Narodnoj skupštini Republike Srpske dostavilo na odgovor pomenuto rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

U odgovoru na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda Narodna skupština Republike Srpske iznosi stav da predmetni zahtjev za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda nije utemeljen na Ustavu i da u formalnopravnom smislu posjeduje mnogo nedostataka. Prije svega, ističe se da podnosilac zahtjeva nije naveo relevantne činjenice koje se odnose na osporene akte, da je iznio nepotpun i nejasan zahtjev, bez elemenata koji su za takve zahtjeve propisani, te da se isti, *de facto*, odnosi na apstraktnu ocjenu ustavnosti, što predstavlja zloupotrebu instituta zaštite vitalnog nacionalnog interesa i kršenje odredaba čl. 69. i 70. Ustava. Na ovaj način se, kako se dalje navodi, uvodi neustavna praksa da zakonodavac u postupku pred Vijećem za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda faktički brani ustavnu osnovanost svojih akata. U vezi s navedenim, Narodna skupština ukazuje na to da je nadležnost Vijeća naroda u sferi zaštite vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda, te da podnošenje ovakvog zahtjeva predstavlja samovoljno i protivpravno proširenje sopstvenih ovlašćenja. Nadalje, u pogledu materijalnopravnog aspekta predmetnog zahtjeva, u odgovoru se iznosi stav da osporeni akti ne dovode do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda. Narodna skupština, naime, smatra da u zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda nije vidljivo na koji način je, u konkretnom slučaju, povrijeđen vitalni nacionalni interes, osim što se ovaj klub neosnovano poziva na zaštitu Bosne i Hercegovine kao odrednice identiteta bošnjačkog naroda, te neargumentovano ukazuje na praksu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Ističe da je namjera zakonodavca bila da osporenim članom 280a. predmetnog zakona, koji nosi naziv „Povreda ugleda Republike Srpske i njenih naroda“ zaštiti interese svih naroda koji žive u Republici Srpskoj i da je naziv ovog člana više nego jasan kada je riječ o zaštiti vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg naroda u Republici Srpskoj. U pogledu osporene odluke, u odgovoru se navodi da ovakav akt, koji je proceduralnog karaktera i određuje stupanje na snagu zakona, ne može biti doveden u kontekst pitanja povrede vitalnog nacionalnog interesa konstitutivnih naroda, zbog čega je Vijeće za zaštitu vitalnog interesa trebalo odlučiti da zahtjev u ovom dijelu nije prihvatljiv.

Klub delegata srpskog naroda i Klub delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske nisu dostavili odgovor na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

Članom 1. osporenog Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-

021-586/21 propisano je da se u Krivičnom zakoniku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 64/17, 104/18 i 15/21), poslije člana 280. dodaje naziv člana i novi član 280a. koji glasi:

„Povreda ugleda Republike Srpske i njenih naroda

Član 280a.

Ko javno izloži poruzi, preziru ili grubom omalovažavanju Republiku Srpsku, njen grb, amblem ili himnu, kazniće se kaznom zatvora do tri godine.

Ako je djelo iz stava 1. ovog člana izvršeno na način da se Republika Srpska označi kao agresorska ili genocidna tvorevina ili njeni narodi agresorskim ili genocidnim, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Ako je djelo iz stava 2. ovog člana izvršilo službeno ili odgovorno lice ili lice u institucijama vlasti ili organu koji se finansira iz javnog budžeta, kazniće se kaznom zatvora od dvije do deset godina.

Ako su djela iz st. 1. do 3. ovog člana izvršena u namjeri promjene ustavnog uređenja Republike Srpske, njene teritorijalne cjelovitosti ili nezavisnosti, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

Članom 2. je propisano da ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Odluku o prijevremenom stupanju na snagu Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske broj 02/1-021-585/21 donijela je Narodna skupština Republike Srpske na osnovu člana 70. stav 1. tačka 2. i člana 109. Ustava Republike Srpske, te člana 177. stav 2. i člana 181. stav 3. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 66/20). Ovom odlukom propisano je da je u postupku donošenja Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske utvrđeno da postoje naročito opravdani razlozi da navedeni zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja (tačka I), te da ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ (tačka II).

U postupku odlučivanja o zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda Vijeće je imalo u vidu da u skladu sa članom 70. stav 1. tačka 2. Ustava Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte, te da prema tač. 4. i 10. Amandmana XXXII, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, Republika uređuje i obezbjeđuje ustavnost i zakonitost, organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa.

Pored toga, Vijeće je uzelo u obzir da je članom 5. alineja 2. Ustava utvrđeno da se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih interesa konstitutivnih naroda. Vijeće je, takođe, imalo u vidu da je zaštita vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda Amandmanom LXXVII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, utvrđena kao princip zaštite određenog kruga kolektivnih prava kao što su ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja, kao i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatraju dvije trećine jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću

naroda.

Istovremeno, Vijeće je konstatovalo da je u Obrazloženju Odluke o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda navedeno da Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da je Bošnjacima, kao konstitutivnom narodu u Republici Srpskoj, garantovano pravo da bilo koje pitanje mogu tretirati kao vitalni nacionalni interes ukoliko tako smatraju dvije trećine ovog kluba, te da osporeni zakon i odluka odgovaraju samo jednom konstitutivnom narodu. Pored toga, ukazuje se na to da je identitet nekog naroda povezan sa teritorijom, porijeklom (biološkim ili genetskim), jezikom i političko-ekonomskom organizacijom određenog prostora. Kako je pripadnicima bošnjačkog konstitutivnog naroda Ustavom Republike Srpske garantovano pravo da se izjasne o svom vitalnom nacionalnom interesu, Klub delegata bošnjačkog naroda ističe da je Bosna i Hercegovina jedna od odrednica njihovog identiteta, tako da osporenim zakonskim rješenjima treba zaštititi kako entitet, tako i državu Bosnu i Hercegovinu u čijem sastavu je taj entitet.

U postupku odlučivanja u meritumu Vijeće je, prije svega, razmotrilo argumentaciju Narodne skupštine iznesenu u odgovoru na rješenje o prihvatljivosti predmetnog zahtjeva, prema kojoj je, sa formalnopravnog aspekta, zahtjev nepotpun i nejasan i ne sadrži neophodne elemente za razmatranje i odlučivanje. U odnosu na ove navode, Vijeće je utvrdilo da je o pitanjima formalnopravne prirode odlučeno u postupku prihvatljivosti predmetnog zahtjeva za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, te se ova argumentacija ne može isticati u postupku donošenja meritorne odluke.

Polazeći od citiranih odredaba Ustava, zatim sadržaja osporenih akata, te uzimajući u obzir navode Kluba delegata bošnjačkog naroda, kao i odgovora Narodne skupštine Republike Srpske na rješenje o prihvatljivosti predmetnog zahtjeva, Vijeće je utvrdilo da predmetnim zakonom i odlukom nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Prilikom ove ocjene Vijeće je, prije svega, imalo u vidu sadržaj akata koji su osporeni, iz kojih, po mišljenju ovog vijeća, ne proizlazi da isti dovode u pitanje pravo bilo kojeg konstitutivnog naroda u Republici Srpskoj na uživanje garancija iz kruga vitalnih nacionalnih interesa definisanih odredbama Amandmana LXXVII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, pa tako ni prava na identitet bošnjačkog naroda, na koje se poziva podnosilac zahtjeva. Predmetna normativna rješenja, po ocjeni Vijeća, nemaju nacionalnu dimenziju i podjednako se odnose na sve građane Republike Srpske koji su adresati ovih akata, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost.

Dakle, osporeni zakon i odluka, po ocjeni Vijeća, ne utiču ni direktno ni indirektno na identitet nijednog konstitutivnog naroda u Republici Srpskoj, te tako ni na identitet bošnjačkog naroda koji se, prema zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda, vezuje za državu Bosnu i Hercegovinu. U vezi s tim, ukazivanje podnosica zahtjeva na potrebu dopune osporenog zakona u smislu zaštite Bosne i Hercegovine, kao odrednice identiteta Bošnjaka, po ocjeni Vijeća ne može biti predmet razmatranja u postupku zaštite vitalnog nacionalnog interesa, jer činjenica da ovaj zakon ne sadrži neko normativno rješenje, u konkretnom slučaju, nije relevantna za odlučivanje.

Pored toga, Vijeće smatra da su navodi Obrazloženja o povredi vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda paušalni, jer ne sadrže pravnu argumentaciju u smislu ustavnih garancija o zaštiti vitalnih nacionalnih interesa, odnosno na koji način je osporenim aktima narušen osjećaj pripadnosti bošnjačkog naroda Bosni i Hercegovini, koji je, kako se ističe, jedna

od odrednica njihovog identiteta. Istovremeno, Klub delegata bošnjačkog naroda se poziva na odredbu alineje 9. Amandmana LXXVII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, ali ne daje obrazloženje koja su to, u konkretnom slučaju, druga pitanja koja se mogu tretirati kao vitalni nacionalni interes ukoliko to smatraju dvije trećine jednog od klubova konstitutivnog naroda u Vijeću naroda. U vezi s tim se jedino navodi da osporeno zakonsko rješenje odgovara samo jednom od tri konstitutivna naroda, ali ovakva formulacija je, po ocjeni Vijeća, paušalna i nejasna, te se ne može smatrati valjanim obrazloženjem o povredi vitalnog nacionalnog interesa konstitutivnog naroda koje bi ovo vijeće uzelo u razmatranje.

Vijeće je mišljenja da navodi Kluba delegata bošnjačkog naroda izneseni u Obrazloženju Odluke o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa i Obrazloženju Amandmana koje je ovaj klub konstitutivnih naroda predložio na predmetni zakon mogu eventualno biti predmet apstraktne ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom Republike Srpske, ali ne i pitanje povrede vitalnih nacionalnih interesa bošnjačkog naroda.

Vijeće, takođe, ukazuje na to da zahtjev za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa ovo vijeće može ocjenjivati samo u odnosu na odredbe Ustava Republike Srpske kojima su definisani vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda, kao i postupak pred ovim vijećem za njegovu zaštitu, zbog čega pozivanje podnosioca zahtjeva na odluke Ustavnog suda BiH nije od značaja za odlučivanje u ovom predmetu.

Na osnovu izloženog Vijeće je odlučilo kao u izreci ove odluke.

Ovu odluku Vijeće za zaštitu vitalnog interesa je donijelo u sastavu: predsjedavajući Zlatko Kulenović, predsjednik Ustavnog suda mr Džerard Selman i sudije: Milenko Arapović, Amor Bukić, Irena Mojović, prof. dr Marko Rajčević i akademik prof. dr Snežana Savić.

Broj: UV-1/21
27. septembra 2021. godine

PREDSJEDAVAJUĆI
Vijeća za zaštitu vitalnog
interesa
Ustavnog suda Republike
Srpske
Zlatko Kulenović s.r.